

Sygn. akt IV CSK 665/18

POSTANOWIENIE

Dnia 11 września 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z powództwa C. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.

przeciwko K. D. i A. D.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 11 września 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanych

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 30 maja 2018 r., sygn. akt I ACa (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania
i zasądza od pozwanych na rzecz strony powodowej kwotę
5400 (pięć tysięcy czterysta) zł z tytułu zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 30 maja 2018 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację stron od wyroku z dnia 9 marca 2017 r., mocą którego Sąd Okręgowy w L. uznał za bezskuteczną w stosunku do powódki C. Sp. z o.o. w W. (dalej – „Spółka”) umowę darowizny z dnia 25 listopada 2009 r. zawartą przez pozwanych K. D. i A. D. w zakresie udziału $\frac{1}{2}$ części we współwłasności bliżej oznaczonej nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w L. prowadzi księgę wieczystą nr (...) celem zaspokojenia bliżej oznaczonych wierzytelności powoda w łącznej wysokości 359.815,77 zł z ustawowymi odsetkami, w tym wynikającej z nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu upominawczym przez Sąd Okręgowy w W. w dniu 27 października 2010 r. sygn. akt X (...), nakazującego K. D., aby zapłaciła Spółce kwotę 288.261,33 zł wraz z określonymi tam odsetkami, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności na podstawie postanowienia Sądu Okręgowego w W. z dnia 16 grudnia 2010 r. sygn. akt X GNc (...) (pkt I), a w pozostałej części powództwo oddalił (pkt II).

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, pozwani wskazali przyczyny kasacyjne określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Ich zdaniem w sprawie występują istotne zagadnienia prawne wyrażające się w pytaniach: 1. czy zasądzenie prawomocnym nakazem zapłaty wierzytelności, która w rzeczywistości nie istnieje, pozbawia osobę trzecią, pozwaną w procesie pauliańskim możliwości przeprowadzenia w procesie, w którym jest pozwana, dowodu, że wierzytelność zasądzona nakazem zapłaty nie istnieje, w sytuacji gdy ta osoba nie była uczestnikiem postępowania, w którym został wydany nakaz; 2. czy w procesie pauliańskim podważającym podział majątku wspólnego małżonków, pozwany małżonek dłużnika jest pozbawiony zarzutu pauliańskiego przeciwko powodowi, że czynność prawna, z której wynika wierzytelność powoda, została dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli i uszczupliła majątek wspólny małżonków, który został podzielony.

W ocenie skarżących skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, biorąc pod uwagę okoliczność, że Sąd Apelacyjny przyjął, iż wskazanie przez Sąd

Okręgowy w wyroku konkretnego przedmiotu, którego nabycie przez pozwanego ma być bezskuteczne wobec Spółki, było jedynie sposobem sformułowania roszczenia pauliańskiego - i to prawidłowym, w sytuacji gdy powódka nie wskazała tego przedmiotu ani w żądaniu pozwu, ani w żadnym z późniejszych pism procesowych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, nie publ.; z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, nie publ.). Zagadnienie jest

istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2012 r., II CSK 180/12, nie publ. oraz z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, nie publ.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, nie publ.).

Zagadnienia przedstawione przez skarżących nie czynią zadość przedstawionym wymaganiom.

W orzecznictwie nie budzi wątpliwości teza, że w procesie zainicjowanym skargą paulianską osoba trzecia nie może co do zasady kwestionować istnienia wierzytelności stwierdzonej prawomocnym orzeczeniem, powołując się na okoliczności poprzedzające jego wydanie, a Sąd nie może ponownie badać, czy wierzycielowi przysługuje ta wierzytelność wobec dłużnika (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2007 r., II CSK 452/06, OSNC-ZD 2008, z. A, poz. 20 i z dnia 10 sierpnia 2017 r., I CSK 44/17, nie publ. oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2009 r., II CZ 31/09, nie publ.). Argumentacja przedstawiona w skardze kasacyjnej, pomijająca to orzecznictwo, nie jest wystarczająca, by uzasadnić tezę o istnieniu poważnych wątpliwości w tym względzie. Odrębną kwestią, wymagającą oceny w sprawie zainicjowanej na podstawie art. 527 i n. k.c. jest to, czy osoba trzecia wiedziała o tym, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela lub przy zachowaniu należytej staranności mógł się o tym dowiedzieć.

Skarżący nie wykazali też, że drugie z zagadnień, dotyczące dopuszczalności powołania się przez pozwanego, przeciwko któremu wniesiona została skarga pauliańska, na zarzut, iż czynność prawna, z której wynika wierzytelność powoda, została dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, ma istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. *In casu* wspólność ustawowa między dłużniczką – K. D. a pozwanym K. D. powstała dopiero wskutek rozwiązania umowy majątkowej ustanawiającej, przed zawarciem małżeństwa, ustrój rozdzielności majątkowej, a więc w dniu 10 listopada 2008 r., czyli po zawarciu

umów, z których powódka wywodzi swe wierzytelności. Późniejsza umowa o podział majątku wspólnego została również uznana w części za bezskuteczną względem Spółki.

Nie wykazali również, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c., a więc iż zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, nie publ.) i w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2015 r., III CSK 198/15, nie publ., z dnia 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, nie publ., z dnia 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16, nie publ., z dnia 27 października 2016 r., III CSK 217/16, nie publ., z dnia 29 września 2017 r., V CSK 162/17, nie publ., z dnia 7 marca 2018 r., I CSK 664/17, nie publ., z dnia 18 kwietnia 2018 r., II CSK 726/17, nie publ., z dnia 5 października 2018 r., V CSK 168/18, nie publ.).

Przeciwnie, nie budzi wątpliwości, że żądanie uznania określonej umowy między pozwanymi za bezskuteczną względem powódki było wystarczającą podstawą do oznaczenia przez Sąd Okręgowy jedynego przedmiotu, którego umowa ta dotyczyła, co było istotne ze względu na ograniczenie bezskuteczności jedynie do udziału we współwłasności nieruchomości (częściowe uwzględnienie powództwa). Kwestia ta została szczegółowo i przekonująco wyjaśniona przez Sąd Apelacyjny.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. oraz – co kosztów - art. 98 § 1 i § 3 w związku z art. 99, art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.